

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2025/3317-30

Saksbehandler: Odd Arnvid
Bollingmo

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
113/25	03.12.2025	Formannskap Kommunestyret

Budsjett 2026 - økonomiplan 2026-2029

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Kommunestyret vedtar driftsbudsjettet for 2026 med de rammer som framgår av kommunedirektørens budsjettutredning, tilleggsforslag i saksframlegget og detaljering i styringsdokumentet.

2. I medhold av eieendomsskattelova (eskl.) §§ 2 og 3 skrives det ut skatt etter lovens utskrivingsalternativ § 3 bokstav a: faste eieedomar i heile kommunen.

Generell skattesats settes til 7 promille (eskl. § 13).

For bolig og fritidseiendom settes satsen til 4 promille (eskl. § 12 bokstav a).

For utskriving av skatt på boligeiendommer, benytter kommunen skatteetatens beregnede markedsverdi for de boliger hvor dette er beregnet (eskl. § 8 C-1).

Eiendommer tilhørende stiftelser eller institusjoner som tar sikte på å gagne en kommune, et fylke eller staten fritas (eskl. § 7 bokstav a). Bygninger som er fredet etter kulturminneloven fritas (eskl. § 7 bokstav b).

Eiendom tilhørende andre organisasjoner eller bygninger av historisk verdi som ikke er fredet, kan få fritak etter eskl. § 7 bokstav a) eller b), på bakgrunn av søknad.

Nyoppførte boligeiendommer fritas i inntil 2 år, eller til kommunestyret endrer eller opphever fritaket (eskl. § 7 bokstav c). Eiendomsskatten innbetales i fire alternativt 12 terminer (eskl. § 25).

3. Kommunestyret vedtar forslag til investeringsbudsjett for 2026 slik det framgår av kommunedirektørens innstilling og detaljering i styringsdokumentet og nytt låneopptak til investeringer på inntil 75,75 millioner kroner og startlån på inntil 60 millioner kroner inkludert 10 millioner for prøveordning for startlån for unge og førstegangsetablerere.

4. Forpliktende plan for inndekning av tidligere års underskudd 2020-2028 vedtas slik den framgår av kap. 3 i styringsdokumentet.

5. Kommunestyret vedtar økonomiplanens driftsdel for perioden 2026 – 2029 slik den framkommer i kommunedirektørens innstilling, tilleggsforslag i saksframlegget og styringsdokumentet. Planen skal være retningsgivende for kommunens videre planlegging.

6. Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger fastsettes ut fra de til enhver tid gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer. Betalingssatsene for kommunale tjenester i 2026 fastsettes i henhold til vedlegg til saken. Ved vesentlige endringer i forutsetningen for gebyrfastsettelsen kan kommunestyret vurdere å endre de enkelte gebyrer i løpet av året.

7. For å sikre optimal tilpasning til renteporteføljen, fravikes kravet i finansreglementet om rentebinding i 2026 da rentebanen tilsier at dette vil være fordelaktig.

Vedlegg

- 1 Saksprotokoll Budsjett 2026 - økonomiplan 2026-2029
- 2 Saksprotokoll Budsjett 2026 - økonomiplan 2026-2029
- 3 Saksprotokoll Budsjett 2026 - økonomiplan 2026-2029
- 4 Saksprotokoll Budsjett 2026 - økonomiplan 2026-2029

- 5 Saksprotokoll Budsjett 2026 - økonomiplan 2026-2029
- 6 Saksprotokoll Budsjett 2026 - økonomiplan 2026-2029
- 7 Spørsmål og svar - budsjett 2026
- 8 Styringsdokument 2026-2029 v.3 m endringer
- 9 Notat selvkost Vestre Toten kommune 2026
- 10 Gebyrregulativ 2026
- 11 Innspill til budsjettsak fra samarbeidsutvalgene i kommunale barnehager

Bakgrunn for saken

Kommunedirektøren viser til vedlagte styringsdokument som inneholder både budsjett for 2026, økonomiplan for 2026-2029 og en tekstdel som i praksis er kommuneplanens fireårige handlingsplan.

Kommunedirektøren fremmet sitt budsjettforslag 27. oktober 2025.

Etter dette har budsjettforslaget vært til behandling i utvalgene. Ulike råd og arbeidsmiljøutvalgene har også budsjettforslaget til behandling / uttalelse.

Formannskapet drøftet saken 26. november 2025 og skal fremme budsjettinnstilling i møte 3. desember 2025 mens kommunestyret sluttbehandler budsjettet i møte 18. desember 2025.

Vurdering

Kommunedirektøren velger å legge fram forslag til styringsdokument uten endringer til den avsluttende behandlingen i formannskapet. Ny grundig gjennomgang med tjenesteområdene viser imidlertid at vi har noen utfordringer som må løses ut over det som er dekket inn i kommunedirektørens budsjettforslag:

- Barn og familie sin ramme bør oppjusteres med ca. en million kroner. Dette skyldes i første rekke at det ved en feil ikke er kompensert for en stilling til helsestasjonstjenesten som tidligere var finansiert av statlig øremerket tilskudd og som nå fullt og helt må dekkes av kommunen selv.

- En ny og grundig gjennomgang sammen med grunnskolen viser at tjenesteområdet burde vært kompensert med om lag fire millioner kroner mer enn det som ligger i kommunedirektørens forslag. Dette gjelder i første rekke:
 - økte netto utgifter knyttet til ny SFO-ordning med 1,2 millioner kroner (vedtatt av kommunestyret)
 - for lavt kompensert lønnsutgifter (tidligere år) med 1,9 millioner kroner
 - 0,2 millioner kroner på leirskole (trukket ut i 2025, men ikke mulig å realisere)
 - prisjustering på skoleskyss 0,6 millioner kroner

Kommunedirektøren beklager at dette ikke ble fanget opp i det forberedende budsjettarbeidet. Noen av disse utgiftene vil et stort tjenesteområde normalt kunne dekke innenfor egne rammer, men grunnskolebudsjettet er nå tatt ned med godt over 30 millioner kroner de siste årene og en grundig gjennomgang viser at det blir krevende å balansere budsjettet selv med økt ramme på fire millioner kroner.

Kommunedirektøren sin ambisjon er å foreta justeringer slik at netto driftsresultat ikke blir endret. Det er avgjørende for kommunen å dekke underskudd på nivå 16 millioner kroner i 2026.

I tillegg til disse to forholdene som svekker budsjettbalansen, er det avgjørende hva Stortinget vedtar som rammer for kommunesektoren. Det bør kunne forventes at Stortinget «plusser på» regjeringens forslag med noen milliarder kroner. Dersom det skjer, kan økte frie inntekter være med på å dekke opp noen av salderingsutfordringene på barn / familie og grunnskolen.

Kommunedirektørens forslag er derfor å se an behandlingen i Stortinget før forslag til justeringer fremmes for kommunestyret. Stortinget har frist til 30. november 2025 med å enes om statsbudsjett for 2026. Dersom fristen holdes, vil rammene for 2026 være kjent når formannskapet behandler budsjettet i møte 3. desember 2025. Da vil kommunedirektøren fremme forslag til hvordan rammeøkningene på de to tjenesteområdene skal dekkes inn, det vil si gjennom økte frie inntekter og / eller justering av driftsrammer for å opprettholde budsjettet netto driftsresultat.

Kommunedirektøren beklager igjen at det kommer tilleggsutfordringer i innspurten av budsjettarbeidet, men i vår økonomiske situasjon oppstår slike situasjoner når

rammene blir veldig stramme og det er helt avgjørende at vi presenterer utfordringene og håndterer de når de blir kjent.

Bjørn Fauchald

Kommunedirektør